

Nr 72.

Ankom till riksdagens kansli den 27 april 1938 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående understöd åt kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län.

(1:a avd.)

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t under nionde huvudtiteln, punkt 107, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1938/1939 till Kemiska stationer m. m.: Understöd åt kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län beräkna ett anslag av 37,100 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i en till riksdagen den 3 mars 1938 avlåten, till jordbruksutskottet hänvisad proposition, nr 251, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

1) medgiva att försöksverksamhet på jordbrukets område anordnas inom Norrbottens län i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen i statsrådsprotokollet angivna riktlinjer;

2) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda i anledning härav erforderliga föreskrifter;

3) godkänna av departementschefen framlagda förslag rörande statens övertagande av Sunderbyns försöksgård;

4) för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa till Kemiska stationer m. m.: Understöd åt kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län ett anslag av 20,800 kronor.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet.

Jämlikt bemyndigande den 30 juni 1937 har chefen för jordbruksdepartementet dels den 9 oktober 1937 tillkallat länsassessorn E. Rolander såsom utredningsman för närmare utredning rörande betingelserna för en uppdelning av kemisk-växtbiologiska anstaltens i Norrbottens län försöksverksamhet och övriga arbetsuppgifter, dels den 28 oktober 1937 uppdragit åt föreståndaren för statens försöksgård vid Offer, agronomen G. Eriksson, föreståndaren för avdelningen för jordbruk och växtodling vid centralanstalten för försöksväsendet på jordbruksområdet, professorn K. G. U. Sundelin, inspektören för de statsunderstödda kemiska stationerna, professorn

O. Svanberg, samt ledamoten av riksdagens första kammare, lantbrukaren O. L. Tjällgren att såsom särskilda sakkunniga biträda vid utredningsuppdragets fullgörande.

Utredningsmannen och de sakkunniga hava med skrivelse den 13 januari 1938 till departementschefen överlämnat *betänkande med förslag angående uppdelning av kemisk-växtbiologiska anstaltens i Norrbottens län arbetsuppgifter*.

Utredningsmannen har i betänkandet föreslagit, att statsunderstöd till kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län skall upphöra att utgå från och med den 1 januari 1939, samt att anstaltens nuvarande arbetsuppgifter skola från och med nämnda dag upptagas på följande sätt:

Staten, som enligt tidigare beslutad anordning den 1 januari 1939 skulle övertaga Alträsk försöksgård, borde jämväl förvärva anstaltens försöksgård Sunderbyn, varefter denna försöksgård liksom Alträsk försöksgård borde anslutas till lantbrukshögskolan och båda försöksgårdarna ställas under ledning av en föreståndare med biträde under vegetationsperioderna av en assistent.

Av anstalten ledd försöksverksamhet vid Norrbottens läns lantmannaskolor borde organiseras och understödjas enligt förutsättningarna för utbekommande av statsbidrag av anvisade anslag för fast försöksverksamhet vid statsunderstödda lantbruks- och lantmannaskolor. I likhet härmed borde av anstalten omhändertagd verksamhet för lokal försöksverksamhet bedrivas enligt grunder, som eljest gällde för erhållande av bidrag ur anslag för lokala gödslings-, sort- och ogräsförsök.

I stället för den vid anstalten förefintliga avdelningen för kemisk analysverksamhet borde i Luleå inrättas en fristående kemisk station med tillsvärdare viss förenklad organisation.

Till kemisk-växtbiologiska anstalten nu ansluten frökontrollanstalt borde bibehållas såsom fristående frökontrollanstalt.

Över utredningen hava infordrade *yttranden* avgivits av statskontoret, allmänna civilförvaltningens lönenämnd, lantbruksstyrelsen, domänstyrelsen, statens pensionsanstalt, lantbrukshögskolan, statens centrala frökontrollanstalt, kemisk-växtbiologiska anstaltens inom Norrbottens län styrelse, Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott, Norrbottens läns landstings förvaltningsutskott samt Västerbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott.

Departementschefen har i propositionen nr 251 anmält de frågor, som framträtt i ärendet, under följande fem huvudavdelningar.

1. Behovet av uppdelning av kemisk-växtbiologiska anstaltens i Norrbottens län arbetsuppgifter.

2. Plan för arbetsuppgifternas uppdelning.

3. Statens övertagande av Sunderbyns försöksgård.

4. Personalfrågor vid kemisk-växtbiologiska anstaltens avveckling.

5. Anslagsbehov för kemisk-växtbiologiska anstalten under budgetåret 1938/1939.

1. Behovet av uppdelning av kemisk-växtbiologiska anstaltens i Norrbottens län arbetsuppgifter.

Departementschefen har i denna del anfört följande.

»Kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län torde under den tid anstalten varit verksam ha haft stor betydelse för utforskandet av odlingsbetingelserna inom den nordligaste delen av vårt land samt därigenom och genom praktisk undersöknings- och upplysningsverksamhet varit till avsevärt gagn för det odlingsområde, anstalten haft att tjäna. Ändrad organisation inom den övriga delen av landet beträffande motsvarande arbetsuppgifter som de av anstalten vårdade har för denna medfört återverknin- gar, vilka synas kunna föranleda en genomgripande förändring av former- na för anstaltens hittillsvarande uppgifter. Särskilt torde den centralise- ring av försöksverksamheten på jordbrukets område, som åsyftades genom statsmakternas åren 1936 och 1937 rörande denna verksamhets ordnande fattade beslut om anordnande av ett under enhetlig statlig ledning ställt sy- stem av försöksgårdar inom olika delar av landet, böra, sedan numera full- ständigare utredning skett, medföra omprövning, huruvida icke, utöver ti- digare beslut, försöksgårdsverksamheten i Norrbottens län bör helt anslutas till nämnda försökssystem. Likaledes torde böra undersökas huruvida icke anstaltens tidigare uppgifter beträffande lokal fältförsöksverksamhet samt försöksverksamhet vid skolor för lantbruksundervisning kunna lämpligare upptagas i annan ordning. En särskild fråga, som sammanhänger med samtidigt härmed framlagt förslag angående den kemiska analys- och kon- trollverksamheten, utgör handhavandet av sådan verksamhet i övre Norr- land.»

2. Plan för omorganisation av försöksverksamheten på jordbrukets område i Norrbottens län.

Utredningsmannen har föreslagit, att, därest Sunderbyns försöksgård övertages och drives av staten, ledningen av Sunderbyns och Al- träsks försöksgårdar bör såsom hittills utövas av en och samma föreståndare, vilken torde böra uppföras i 24:e lönegraden. Å anstaltens för jordbruksförsök stat skulle beräknas ett årligt arvode av 4,200 kronor för att möjliggöra anställande vid ifrågavarande två försöksgårdar av sådan försöksassistent, som ställts till förfogande för var och en av Flahults och Gisselås försöksgårdar. Bostad åt föreståndaren och assistenten skulle för- hyras i hushållningssällskapets fastighet i Luleå. Årskostnaderna för de till försöksgårdarna hörande arbetslokalerna i Luleå hade utredningsmannen beräknat till sammanlagt 2,450 kronor.

Beträffande tiden den 1 januari—den 30 juni 1939 har utredningen upp- rättat anslagsberäkningar för Alträsk och Sunderbyns försöksgår- dar. Härvid ha omkostnader och uppbördsmedel avseende det Luleå stad

tillhöriga Hagalunds försöksfält upptagits i beräkningen för Sunderbyns försöksgård.

Alträsk's försöksgård.

Omkostnader.

1. Expenser	kronor	200
2. Övriga utgifter:		
a. Avlöningar till jordbrukspersonal m. m.	kronor	2,250
b. Underhåll av byggnader	»	200
c. Inköp och underhåll av inventarier	»	200
d. Skatter och försäkringar	»	400
e. Inköp av kraftfoder och melass	»	150
f. Inköp av konstgödsel och kalk	»	2,300
g. Inköp av utsäde	»	200
h. Diverse utgifter för växtodlingen	»	100
i. Diverse utgifter för husdjuren	»	200
j. Resor Luleå—Alträsk	»	300
k. Analyskostnader	»	300
l. Diverse omkostnader för lantushållningen samt oförutsedda utgifter	»	200
		6,800
	Summa kronor	7,000.

Särskilda uppbördsmedel.

a. av växtodling m. m.	kronor	1,600
b. av husdjursskötsel	»	850
	Summa kronor	2,450.

Sammandrag.

Omkostnader	kronor	7,000
Särskilda uppbördsmedel	»	2,450
	Nettoutgift kronor	4,550.

Sunderbyns försöksgård.

Omkostnader.

1. Expenser	kronor	200
2. Övriga utgifter:		
a. Avlöningar till jordbrukspersonal m. m.	kronor	2,850
b. Underhåll av byggnader	»	300
c. Inköp och underhåll av inventarier	»	250
d. Skatter och försäkringar	»	350
e. Inköp av kraftfoder och melass	»	350
f. Inköp av konstgödsel och kalk	»	1,450
g. Inköp av utsäde	»	250
h. Diverse utgifter för växtodlingen	»	150
i. Diverse utgifter för husdjuren	»	400
j. Resor Luleå—Sunderbyn m. m.	»	300
k. Analyskostnader	»	300
l. Diverse omkostnader för lantushållningen samt oförutsedda utgifter	»	200
		7,150
	Summa kronor	7,350.

Särskilda uppbördsmedel.

a. av växtodling m. m.	kronor	250
b. av husdjursskötsel	»	1,750
	Summa kronor	2,000.

S a m m a n d r a g.

Omkostnader	kronor	7,350
Särskilda uppbördsmedel	»	2,000
	Nettoutgift kronor	5,350.

Utredningsmannen har vidare föreslagit, att försöksverksamheten vid Norrbottens läns lantmannaskolor i Gran och Matarengi inordnas i det statliga försöksstationsväsen, som regleras av Kungl. Maj:ts kungörelse den 21 maj 1937 (nr 240). Försöksverksamheten vid ifrågavarande skolor enligt de i nämnda kungörelse angivna grunder skulle säkerställas genom principbeslut vid innevarande års riksdag. Från och med budgetåret 1939/1940 borde beräkning av anslag ske med hänsyn till möjligheten att åvägabringa sådan försöksverksamhet jämväl vid dessa skolor.

Uppgifter rörande den lokala fältförsöksverksamheten i Norrbottens län borde, enligt utredningsmannens förslag, underställas den centrala statliga försöksverksamhetens ledning.

Den av Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott utsedda försökskommittén föreslår utredningsmannen böra tillerkännas befogenhet att hos den statliga försöksverksamhetens ledning väcka förslag rörande planläggning och handhavande av den fasta försöksverksamheten i länet.

I avseende å den vid kemisk-växtbiologiska anstalten bedrivna kemiska analysverksamheten har Kungl. Maj:ts vid behandlingen av ärendet angående den kemiska analys- och kontrollverksamheten för jordbrukets behov (propositionen nr 211), i anslutning till utredningsmannens förslag, förordat inrättande i Luleå av fristående kemisk station med årligt statsunderstöd av 6,000 kronor samt tillika föreslagit statligt utrustningslån till anstalten å 10,000 kronor.

Utredningsmannen uttalar sig bestämt för att statsanslag med hittills utgående belopp, 1,000 kronor, ställes till förfogande för driften av frökontrollanstalten i Luleå även efter en förutsatt omläggning av de arbetsuppgifter, som nu handhavas av kemisk-växtbiologiska anstalten.

I betänkandet ha vissa jämförelser gjorts mellan årskostnader under olika driftsformer.

Jämförelserna avse statens årskostnader för i huvudsak motsvarande verksamhet som vid den kemisk-växtbiologiska anstalten bedrivna, dels under nuvarande organisationsform, dels under förutsättning att från anstaltens verksamhet enligt statsmakternas beslut år 1936 avskiljes allenast Alträsk försöksgård, dels under förutsättning att den i det föregående föreslagna organisationen genomföres. Kostnaderna anföras i avrundade tal.

Nuvarande organisation.

1) Statsbidrag till kemisk-växtbiologiska anstalten för budgetåret 1937/1938	kronor 38,000
2) Statsbidrag till lokal försöksverksamhet för samma budgetår. (Uptages här, ehuru anslaget utbetalas till hus-hållningssällskapet.)	» 2,700
	<u>Summa kronor 40,700.</u>

Organisation förutsättande statens övertagande av allenast Alträsk's försöksgård.

1) Statsbidrag till kemisk-växtbiologiska anstalten, från-räknat för Alträsk beräknat bidrag	kronor 29,100
2) Statsbidrag till lokal försöksverksamhet enligt 2 ovan	» 2,700
3) Avlöning till föreståndare för Alträsk's försöksgård, obero- räknat kallortstillägg och dyrtortstillägg	» 8,500
4) Arbetslokaler i Luleå för försöksgårdsföreståndaren	» 2,000
5) Nettoutgift för Alträsk's försöksgård	» 11,000
	<u>Summa kronor 53,300.</u>

Organisation enligt utredningsmannens förslag.

1) Avlöningar till försöksgårdsföreståndare och assistent, oberäknat kallorts- och dyrtidstillägg	kronor 12,700
2) Arbetslokaler i Luleå	» 2,400
3) Nettoutgift för Alträsk's försöksgård ..	» 11,000
4) Nettoutgift för Sunderbyns försöksgård jämte försöksfältet vid Hagalund	» 12,000
	kronor 38,100
5) Statsbidrag till försöksstationer	» 2,000
6) Statsbidrag till lokal försöksverksamhet enligt 2 ovan	» 2,700
7) Statsbidrag till kemisk station	» 6,000
	<u>Summa kronor 48,800.</u>

Departementschefen har under denna avdelning anfört följande.

»I det förslag till proposition angående den kemiska analys- och kontrollverksamheten, som samtidigt härmed framlägges, behandlas, bland annat, utredningsmannens förslag om inrättande från och med den 1 januari 1939 av en fristående kemisk station. Såsom framgår av propositionsförslaget biträdes där utredningsmannens förslag i nu berörda hänseende.

Jag ämnar i en följande avdelning väcka förslag om förvärvande för statens räkning av kemisk-växtbiologiska anstalten tillhöriga Sunderbyns försöksgård. Vid bifall härtill möjliggöres att denna försöksgård och Alträsk's försöksgård, vilken enligt förut omnämnda åren 1936 och 1937 av riksdagen fattade beslut skall från och med den 1 januari 1939 införlivas med det statliga försöksgårdssystemet, drivas under gemensam föreståndares ledning. Såsom torde framgå av utredningen tillgodoses härigenom försöksverksamhetens intresse att i övre Norrland äga tillgång till gårdar för

försök på såväl fastmark som myrmark. Utredningsmannen har framhållit, att det av kemisk-växtbiologiska anstalten för försök brukade, av Luleå stad upplåtna Hagalunds försöksfält, av olika angivna skäl ansetts mindre väl ägnat för sitt ändamål, men förordat att anslag tillsvidare lämnas till uppehållande av försöksverksamheten vid fältet i avvaktan på anskaffandet av fält av lämpligare beskaffenhet. Då försöksledningen torde böra beredas rådrum att avveckla försöksverksamheten vid detta fält, förordar jag att anslag för nästa budgetår anvisas för ändamålet. Det torde emellertid få förväntas, att blivande försöksledning så snart ske kan inkommer med det förslag till ändrad anordning i berörda hänseende, som synes vara av behovet påkallat.

Jag biträder utredningsmannens förslag om placering av föreståndaren för Alträsk och Sunderbyns försöksgårdar å ordinarie stat i lönegraden B 24. För denne skulle sålunda beräknas avlöning inklusive kallortstillägg med 8,691 kronor eller i runt tal 8,700 kronor. Mot förslaget om anställande av assistent med arvode av 4,200 kronor om året för tjänstgöring vid försöksgårdarna under vegetationsperioderna och vid anstalten för jordbruksförsök under andra tider av året har jag intet att erinra. De avlöningsbelopp, som för tiden $\frac{1}{1}-30\%$ 1939 erfordras, torde böra utgå på lantbrukshögskolans avlöningsanslag med halva årsbelopp, för föreståndaren under posten avlöningar till tjänstemän å ordinarie stat med ett till 4,400 kronor uppräknat belopp och för assistenten under posten arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, med 2,100 kronor.

Av utredningsmannen förordad anordning att försöksgårdsföreståndaren jämte assistent beredas förhyrda arbetslokaler i hushållningssällskapets fastighet i Luleå vill jag biträda. Mot beräknade omkostnader för arbetslokaler, avseende expenser och övriga utgifter till ett sammanlagt belopp av 1,250 kronor för tiden $\frac{1}{1}-30\%$ 1939 har jag ingenting att erinra. Ej heller finner jag anledning till erinran mot de av utredningsmannen för samma tid beräknade omkostnader och särskilda uppbördsmedel för Alträsk och Sunderbyns försöksgårdar, medförande en nettoutgift för den förstnämnda försöksgården med 4,550 kronor och för den sistnämnda, inklusive utgifter och inkomster för Hagalunds försöksfält, med 5,350 kronor. För ifrågavarande omkostnaders bestridande erforderliga medel torde böra anvisas å lantbrukshögskolans omkostnadsstat för budgetåret 1938/1939.

Då särskilda anslag ställas till förfogande för anordnande av försöksverksamhet vid skoljordbruk samt för lokal fältförsöksverksamhet, torde få förutsättas att ansökningar om bidrag i föreskriven ordning göras för angivna ändamål. Det torde kunna förväntas, att vid berörda anslags bestämmande all erforderlig hänsyn tages för betryggande av den försöksverksamhet som i nu nämnda former bedrivs i Norrbottens län.

Mot utredningsmannens förslag att sådan försökskommitté som avses i Kungl. Maj:ts kungörelse den 21 maj 1937 (nr 239), utöver uppgifter rörande den med statsmedel understödda lokala gödslings- och sortförsöksverksam-

heten, tilldelas befogenhet att hos den statliga försöksverksamhetens ledning väcka förslag rörande planläggning och handhavande av den fasta försöksverksamheten i länet har jag intet att invända.

Till frökontrollanstalten i Luleå, som har sin verksamhet anordnad i nära anknytning till kemisk-växthnologiska anstalten, utgår för närvarande särskilt statsunderstöd med ett belopp av 1,000 kronor. I årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln, punkt 97, har föreslagits motsvarande understöd till frökontrollanstalten för budgetåret 1938/1939. Därest frökontrollanstalten även efter förutsatt upphörande av kemisk-växthnologiska anstalten kan drivas i huvudsak enligt de i kungörelsen den 18 juni 1926 (nr 260) angående statsunderstöd till lokala frökontrollanstalter stadgade villkor, torde statsunderstöd till anstalten tillsvidare böra utgå. Skulle det visa sig lämpligt att någon lindring i eljest gällande villkor för dylika statsunderstöd komme till stånd beträffande frökontrollanstalten i Luleå, torde fråga därom få prövas av Kungl. Maj:t.»

3. Statens övertagande av Sunderbyns försöksgård.

Följande uppgifter lämnas i betänkandet angående tillkomsten av försöksgården:

Enligt gåvobrev den 7 maj 1904 hade kemisk-växthnologiska anstalten av änkefru Lotty Bruzelius, född Kempe, och bruksägaren Seth Kempe emottagit ett penningbelopp av 30,000 kronor att användas för anordnande av ett större försöksfält och för befrämjande i samband därmed av anstaltens försöksverksamhet. I gåvobrevet hade föreskrivits, att anstaltens styrelse skulle äga att för försöksfältets inköpande och iordningställande använda dels de räntemedel, som kunde hava upplupit å fonden, dels av fondens kapitalbehållning ett belopp av högst 5,000 kronor, som skulle på visst angivet sätt till fonden återbetalas. Därest kemisk-växthnologiska anstalten av en eller annan orsak komme att upphöra med sin verksamhet, skulle ifrågavarande belopp av 30,000 kronor jämte det med fondens medel anskaffade försöksfältet med därtill hörande byggnader och inventarier överlämnas till Norrbottens läns hushållningssällskap att för något likartat ändamål användas.

Av medel ur gåvofonden köpte anstalten ^{37/768} mtl Sunderbyn nr 6 enligt avhandling den 1 maj 1908.

För verksamheten vid den sålunda av anstalten förvärvade försöksgården hade bruksägaren Kempe sedermera enligt anmälan till anstaltens styrelse å dess sammanträde den 4 juni 1914 såsom gåva överlämnat 10,000 kronor, vilket belopp enligt styrelsens beslut skulle tilläggas ovannämnda donationsfond och »innestå i anstaltens försöksgård vid Sunderbyn». Fondens kapitaltillgångar hade från och med år 1914 enligt uppgift av anstaltens räkenskapsförare bokförts på följande sätt:

I värdepapper	kronor 30,000
I Sunderbyns försöksgårds fastighet	» 7,500
I Sunderbyns försöksgårds inventarier	» 2,500

Summa kronor 40,000.

Värdet av den fasta och den lösa egendomen tillhörande Sunderbyn har uppskattats till följande belopp:

Fast egendom	kronor 27,700
Inventarier vid försöksgården (omkring)	» 15,300
Beräknad varubehållning (omkring)	» 2,600
	<hr/>
	Summa kronor 45,600.

Sammanfattningsvis har *utredningsmannen* föreslagit följande **h u v u d g r u n d e r** för försöksgårdens övertagande av staten:

1. Kemisk-växtbiologiska anstalten överlåter i syfte att bringa försöksgårdsverksamheten i Norrbotten under enhetlig ledning Sunderbyns försöksgård med full äganderätt till svenska staten. Försöksgården, innefattande ^{37/768} mantal litt. F² b Sunderbyn 6¹⁰ samt den från ^{83/1728} mantal av Sunderbyn 6⁹ avsöndrade lägenheten Sunderbyn 6²⁷, överlåtes i det huvudsakliga skick, vari den vid årsskiftet 1937/1938 befunnits, och tillträdes av Kungl. Maj:t och kronan den 1 januari 1939.

2. I överlåtelsen ingå vid försöksgården befintliga kemisk-växtbiologiska anstalten tillhörande levande och döda inventarier samt vissa anstalten tillhörande inventarier i anstaltens lokal i Luleå huvudsakligen i den omfattning, vari berörda inventarier enligt upprättade inventarieförteckningar nu förefinnas, ävensom varubehållning vid försöksgården av 1938 års skörd, i huvudsak tillräcklig för födande av kreaturen intill dess betesgången på marken normalt beräknas taga sin början.

3. Vid tillträdet erlägger staten till kemisk-växtbiologiska anstalten belopp motsvarande

dels anstalten, bland annat för försöksgårdens räkning, ådragna skulder till Norrbottens läns hushållningssällskap, utgörande:

stående lån	kronor 7,800
amorteringslån	» 6,000
hästavel	» 420
	<hr/>
	kronor 14,220

dels försöksgården enligt anstaltens räkenskaper påvilande skuld till Kempeska fonden

Summa kronor 24,220.

4. Det förutsättes att försöksgårdens byggnader underhållas väl före tillträdet samt att därvid frösådd, trädesbruk, gödsling, höstsädessådd och höstplöjning, utan att särskild ersättning därför må beräknas, blivit verkställd enligt vanlig å gården tillämplad brukningsplan.

Genom styrelsens för lantbrukshögskolan försorg skall *dels* vid mitten av september månad 1938 besiktning av gården företagas för utrönande om densamma då befinner sig i förutsatt skick, *dels* under senare delen av december månad samma år inventering av den till gården hörande lösa egendomen förrättas.

Skulle vid dessa förrättningar förekomma anledning till anmärkning i av-

seende å den fasta eller lösa egendomens tillstånd, skall anmälan därom före tillträdesdagen göras hos Kungl. Maj:t.

Angivna huvudgrunder för statens övertagande av Sunderbyns försöksgård hava godkänts av styrelsen för kemisk-växtbiologiska anstalten, av Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott samt av bruksägaren Seth Kempe och fru Lotty Bruzelius, född Kempe, båda i Stockholm, vilka enligt omförmäld urkund den 7 maj 1904 på däri angivna villkor ställt medel till förfogande för försöksgårdens inrättande.

Utredningsmannen har vidare anfört, att utöver kostnaderna för förvärvandet av försöksgården jämte i köpet ingående lös egendom erfordras engångsanslag av 5,000 kronor för viss komplettering av inventarierna vid de för försöksgårdarnas ledning förutsatta arbetslokalerna i Luleå.

Departementschefen har i denna del huvudsakligen anfört följande.

»De av utredningsmannen efter förhandlingar med kemisk-växtbiologiska anstalten samt representanter för Norrbottens läns hushållningssällskaps förvaltningsutskott framlagda huvudgrunderna för statens övertagande av Sunderbyns försöksgård ha godkänts av anstalten och förvaltningsutskottet samt biträts av bruksägaren Seth Kempe och fru Lotty Bruzelius, född Kempe, vilka enligt återopad donationsurkund ställt medel till förfogande för försöksgårdens inrättande. Enligt de föreslagna villkoren kan förvärvande av försöksgården ske för ett belopp, som avsevärt understiger det uppskattade värdet av gården. — — — Jag föreslår alltså att de av utredningsmannen framtillda grunderna för förvärvande av försöksgården godkännas. Jag erinrar vidare att i årets statsverksproposition under nionde huvudtiteln, punkt 35, för budgetåret 1938/1939 beräknats särskilt förslagsanslag till lantbrukshögskolan för vissa köpeskillingslikvidder avseende försöksgårdar. Under nämnda anslag torde för nästkommande budgetår böra anvisas för förvärvandet av Sunderbyns försöksgård jämte tillhörande lös egendom av utredningsmannen föreslaget belopp av 24,200 kronor.

Jag biträder därjämte utredningsmannens förslag om anvisande av 5,000 kronor för komplettering av inventarierna vid de för försöksgårdsledningen i Luleå förutsatta arbetslokalerna. Beloppet torde böra uppföras å riksstaten för nästa budgetår såsom särskilt reservationsanslag till lantbrukshögskolan avseende engångskostnader för anskaffande av inventarier för försöksgårdsledningen i Norrbottens län.»

4. Personalfrågor vid kemisk-växtbiologiska anstaltens avveckling.

Vid kemisk-växtbiologiska anstalten voro anställda en föreståndare och tre assistenter.

Utredningsmannen har föreslagit, att samtliga dessa befattningshavare efter avsedd omorganisation tagas i anspråk för uppgifter jämförliga med hit-

tills av dem utövade med undantag dock beträffande föreståndaren, agronomen dr. phil. A. P. Ulander. Denne, som vore född den 8 april 1874, uppnådde pensionsåldern den 8 april 1939 och skulle sålunda normalt beviljas avsked med pension efter utgången av april 1939. Ulander borde därför beredas ersättning för tiden $\frac{1}{1} - \frac{30}{4}$ 1939 med belopp, motsvarande till honom utgående pension och pensionsförhöjning jämte dyrtidstillägg.

Departementschefen har härutinnan anfört följande.

»Även enligt min mening fordrar billigheten, att föreståndaren A. P. Ulander, som uppnår pensionsåldern den 8 april 1939 och som, därest tidigare avgång från tjänsten ej behövt ifrågakomma, skulle äga att från och med den 1 maj 1939 komma i åtnjutande av genast börjande pension, erhåller en ersättning för tiden $\frac{1}{1} - \frac{30}{4}$ 1939 ungefär motsvarande förmånen av genast börjande tjänstepension under motsvarande tid. Jag föreslår, i huvudsaklig överensstämmelse med utredningsmannens förslag, att ett bestämt belopp av 2,200 kronor utbetalas till Ulander. Utbetalningen torde böra ske månadsvis i efterskott. För ändamålet torde böra å riksstaten för budgetåret 1938/1939 med angivet belopp uppföras ett särskilt anslag till lantbrukshögskolan, avseende ersättning till nuvarande föreståndaren för kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län.

Under förutsättning att Ulander till statens pensionsanstalt inbetalar föreskrivna avgifter, torde hinder ej böra möta, att han efter utgången av år 1938 bibehålles vid rätt till genast börjande pension, såsom om han oavbrutet tjänstgjort i sin befattning intill uppnådd pensionsålder.»

5. Anslagsbehov för kemisk-växtbiologiska anstalten under budgetåret 1938/1939.

Till understöd åt kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län är å riksstaten för budgetåret 1937/1938 uppfört ett anslag av 38,000 kronor. Av anslaget skall ett belopp av 29,100 kronor utgå till underhåll av anstalten. Såsom villkor för åtnjutande av sistnämnda belopp har uppställts fordran på bidrag från landsting och hushållningssällskap eller eljest till belopp av minst 17,460 kronor. Återstoden av ifrågavarande anslag eller 8,900 kronor är avsett till driftkostnader för den under ledning av anstalten drivna Alträsk försöksgård.

Styrelsen för kemisk-växtbiologiska anstalten har anhållit, att för upprätthållande av anstaltens verksamhet och till täckande av driftkostnader vid Alträsk under budgetåret 1938/1939 måtte anvisas $(31.600 + 10,425 =)$ 42,025 kronor.

Departementschefen har i denna del anfört följande.

»Enligt av mig förordade grunder för statens övertagande av Sunderbyns försöksgård den 1 januari 1939 skall staten, bland annat, utgiva ett belopp motsvarande anstaltens skuld till hushållningssällskapet å vid nämnda tidpunkt kvarstående lånebelopp 6.000 kronor. Med hänsyn härtill torde för-

utsättning för bifall till anstaltsstyrelsens förslag om anvisande av 1,000 kronor för amortering av ifrågavarande lån ej föreligga. Då anstaltens verksamhet är avsedd att fortsätta allenast under första hälften av budgetåret 1938/1939 och därefter uppgå i andra organisationsformer, torde någon verklig ökning i anslaget till denna verksamhet ej böra ifrågakomma. I enlighet härmed men efter avdrag av angivna för amortering av skuld beräknade belopp skulle ett årsanslag för anstalten komma att utgöra 28,100 kronor. En halvering därav, avseende tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1938, skulle alltså medföra en medelsanvisning av 14,050 kronor. Emellertid torde enligt grunder, som anförts av utredningsmannen i samband med driftkostnadsberäkningar för försöksgårdarna, kostnaden för fast försöksverksamhet böra upptagas till ett något högre belopp för första hälften av budgetåret än för det senare. Jag vill därför förorda, att medelsanvisningen till anstalten för tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1938 bestämmas till 15,400 kronor.

Ej heller beträffande Alträskis försöksgård torde det vara lämpligt att kort före organisationsförändringen öka understödsbeloppet för år räknat. Av samma skäl, som i motsvarande hänseende anförts beträffande anvisningen till anstaltens fasta försöksverksamhet, torde dock även för Alträskis försöksgårds vidkommande någon höjning utöver halverat årsunderstöd böra lämnas. Jag förordar, att statsbidrag till Alträskis försöksgård bestämmas till $\left(\frac{8,900}{2} + 950 =\right)$ 5,400 kronor.

Anslaget till understöd åt kemisk-växtbiologiska anstalten i Norrbottens län synes sålunda böra för nästkommande budgetår upptagas med (15,400 + 5,400 =) 20,800 kronor.

Det sålunda föreslagna statsunderstödet innebär i jämförelse med beräkningen i statsverkspropositionen en minskning av 16,300 kronor. Å andra sidan böra, såsom framgår av det förut anförda, anslagsposter för viss verksamhet, motsvarande kemisk-växtbiologiska anstaltens nuvarande uppgifter, uppföras under anslag till lantbrukshögskolan samt till understöd åt kemiska stationer beträffande tiden $\frac{1}{1}$ — $\frac{30}{6}$ 1939.

Som villkor för åtnjutande av det för anstalten avsedda beloppet, 15,400 kronor, bör föreskrivas, att från länets landsting och hushållningssällskap eller eljest bidrag lämnas under tiden $\frac{1}{7}$ — $\frac{31}{12}$ 1938 med sammanlagt minst 5,775 kronor.»

Utskottet.

Utskottet har icke funnit anledning till erinran beträffande föreliggande framställningar och hemställer alltså,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag,

- 1) medgiva att försöksverksamhet på jordbrukets område anordnas inom Norrbottens län i huvudsaklig överensstämmelse med av departementschefen angivna riktlinjer;
- 2) bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda i anledning härav erforderliga föreskrifter;

- 3) godkänna av departementschefen framlagda förslag rörande statens övertagande av Sunderbyns försöksgård;
- 4) för budgetåret 1938/1939 under nionde huvudtiteln anvisa till *Kemiska stationer m. m.: Understöd åt kemisk-växtbiologiska anstalten inom Norrbottens län ett anslag* av 20,800 kronor.

Stockholm den 26 april 1938.

På jordbruksutskottets vägnar:

C. J. JOHANSSON.

Närvarande: se utlåtande nr 71.
